

30.4.2008

Dnro 820/4/06

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Jukka Lindstedt

Esittelijä: Oikeusasiamiehensihteeri Iisa Suhonen

POTILAIEN HOITON OHJAUS TERVEYSASEMALLA

1 KANTELU

A arvosteli tyttärensä B:n saamaa kohtelua Kaartin Jääkärirykmentin terveysasemalla Santahaminassa. A:n mukaan hänen tyttärensä oli joutunut jonottamaan korkeassa kuumeessa noin tunnin ajan ulkona pakkasessa päästäkseen vastaanoton sisätiloihin. A arvosteli myös sitä, ettei vastaanotolle ilmoittautuneiden terveydentilaa seulottu eikä jonotusaikana kysytty mitään, jotta esimerkiksi kuumeiset ja heikkokuntoiset olisi saatu erilleen sisätiloihin. Erityisesti hän arvosteli varuskunnan päällikkö-lääkärinä, joka A:n kertoman mukaan ilmoitti varusmiehille, että "vastaanotolle kulkee yksi jono ja se on suora". A:n mielestä päällikkölääkäri käytti harkintavaltaansa väärin eikä hänen toimintansa muutoinkaan edistänyt varusmiesten terveyttä ja hyvinvointia.

3 RATKAISU

3.1 Potilaiden hoitoon ohjaus Santahaminan terveysasemalla

Käytettävissä olevan selvityksen mukaan Santahaminan varuskunnassa puhkesi influenssaepidemia, jonka seurauksena kuormitus varuskunnan terveysasemalla kasvoi ennalta arvaamattomasti. Vastaanotolle tuli lyhyessä ajassa, muutamien kymmenien minuuttien kuluessa useita satoja varusmiehiä hakemaan hoitoa oireisiinsa. Selvityksen mukaan koskaan aikaisemmin terveysaseman historian aikana ei vastaavanlaista potilasmäärää ole hakeutunut lyhyessä ajassa vastaanotolle, joten asiaan ei ollut osattu varautua ennakkojärjestelyillä. Odotusaika pyrittiin järjestämään kyseisenä aikana mahdollisimman lyhyeksi ohjeistamalla hoitohenkilökunta seulomaan kuumeiset ja nopeaan hoitoon kuuluvat potilaat hoidon kartoitukseen tai hoitoon lääketieteellisin perustein.

Paikalla olleen kenttäsairanhoitajan selvityksen mukaan kaikki potilaat eivät mahtuneet kerrallaan sisään ja hätäuloskäyntinä käytettävä pääsisäänkäynti tukkeutui. Tämän vuoksi, tuulikaapin tyhjentämiseksi, lääkintämiehille annettiin kenttäsairanhoitajan määräyksestä käsky jonon järjestämisestä terveysaseman pihalle potilaiden ohjaamiseksi tutkimuksiin ja hoitoon järjestelmällisesti. Jono saatoi muodostua jopa 40 metrin pituiseksi ja lääkintämiesten tehtävänä oli valita kiireellistä hoitoa tarvitsevat sisälle.

Käsitykseni mukaan tapahtuma-aikaan voimassa olleesta ohjeistuksesta johtuen pääosa vastaanotolle hakeutumisista on tapahtunut samanaikaisesti, koska ilmoittautumiset vastaanotolle herätyksen

jälkeen ja siirtyminen terveysasemalle ovat tapahtuneet keskitetysti. Tämä on aiheuttanut tilanteen, jossa osa potilaista on tapahtuma-aikaan joutunut odottamaan vastaanotolle pääsyä ulkona pitkiäkin aikoja, koska terveysaseman odotustiloihin on selvityksen mukaan mahtunut noin sata potilasta kerrallaan.

Pääesikunnan lausunnossa on katsottu, että potilaiden ohjaus Santahaminan terveysasemalla ei ole ollut terveydenhuollossa noudatettavan hyvän hoitotavan mukaista ja että potilaiden vastaanottotilojen tulee potilasturvallisuussyistä olla sisätiloissa. Kuitenkin kiireellisen hoidon tarpeessa olleiden potilaiden hoitoon ohjaus on Pääesikunnan mukaan tapahtunut ohjeiston edellyttämällä tavalla. Kaartin Jääkäriyrykmentti on tapauksen johdosta antanut 24.5.2006 ohjeen epidemiatilanteissa noudatettavasta käytännöstä. Ohjeen mukaan lääkärin vastaanotolle ilmoittautuneiden potilaiden odottaminen tapahtuu jatkossa sisätiloissa.

Katson, että Santahaminan terveysasemalla ei ole onnistuttu hoitamaan asianmukaisesti potilaiden jonotusta lääkärin vastaanotolle laajan influenssaepidemian puhjettua. Olen samaa mieltä Pääesikunnan kanssa siitä, että potilaiden seisottaminen talvisaikaan ulkona jopa tunnin ajan ei ole ollut hyvän hoitotavan mukaista. Katson myös, että menettely on vaarantanut potilasturvallisuuden. Vaikka lääkintämiehet ovat saaneet ohjeeksi poimia kiireellistä hoitoa tarvitsevat potilaat jonosta terveysaseman sisälle, pidän mahdollisena, että myös sellaisia potilaita on voinut jäädä jonoon, joiden terveydentila olisi vaatinut nopeampaa hoitoon pääsyä tai ainakin nopeampaa sisätiloihin pääsyä. Kaartin Jääkäriyrykmentti on antanut epidemiatilanteissa noudatettavasta käytännöstä ohjeen, jonka mukaan potilaiden odottaminen tapahtuu jatkossa sisätiloissa. Asia on käsitykseni mukaan korjautunut tältä osin eikä anna minulle aiheutta toimenpiteisiin.

3.2

B:n hoitoon ohjaus

Selvityksen mukaan B on sairastunut äkillisesti ja joutunut jonottamaan ulkona pitkään päästäkseen lääkärin vastaanotolle. Saatu selvitys ei tue kirjoituksessa esitettyä väitettä siitä, että vastaanotolle jonottaneiden varusmiesten kesken ei olisi tehty tuolloin mitään seulontaa. Kenttäsairaanhoitajan mukaan potilaita on valikoitu jonosta terveydentilan perusteella. Hänen muistikuvansa mukaan lääkintämiehet olisivat tuoneet B:n sisälle terveysasemalle havaittuaan hänen huonon terveydentilansa. Tämä tieto perustuu kuitenkin ainoastaan kenttäsairaanhoitajan muistikuvaan eikä siitä ole olemassa muuta näyttöä kuin hänen ilmoituksensa.

Selvityksen mukaan kantelukirjoituksessa mainitun käskyn jonon järjestämisestä terveysaseman pihalle on antanut kenttäsairaanhoitaja eikä päällikkölääkäri. Tämän on myös B vahvistanut oikaisuksaan. Jonon muodostamista koskeva käsky on annettu ruuhkautuneen ja hätäuloskäyntinä käytettävän tuulikaapin tyhjentämiseksi. Katson, että terveysasemalle kulkemisen helpottamiseksi ja hätäuloskäynnin pitämiseksi avoinna kenttäsairaanhoitajan käsky on ollut perusteltu.

Viittaan kuitenkin edellä lausumaani ja totean, että potilaiden jonotuttaminen ulkona jopa tunnin ajan ei ole ollut hyvän hoitokäytännön mukaista. Totean myös, että selvityksen mukaan epidemia on puhjennut ja vastaanoton ruuhkautuminen ja pitkittänyt, osittain ulkona tapahtunut jonottaminen on ilmeisesti alkanut samana päivänä. Vaikka tapahtuma-aikana ei olekaan ollut ohjetta tämän tyyppisen laajan epidemian jonotus- ja tutkimusjärjestelyistä, olisi tilanteeseen voitu käsitykseni mukaan yrittää puuttua siten, että epidemian puhkeamista seuraavina päivinä jonottaminen olisi voitu toteuttaa siten, ettei suuri määrä varusmiehiä olisi joutunut odottamaan ulkona.

4

TOIMENPITEET

Saatan edellä kohdassa 3.2 esittämäni käsityksen siitä, että epidemiatilanteen jatkuessa potilaiden jonotustilanne vastaanotolle olisi voitu hoitaa toisinkin, Pääesikunnan tietoon.

Tässä tarkoituksessa lähetän jäljennöksen tästä päätöksestäni Pääesikunnalle.